

Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland

Schoolplan 2015 – 2019

Adriaan Roland Holtschool Bergen
Geert Groote College Amsterdam
Rudolf Steiner College Haarlem

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ambitie	3
De Wet	5
Onderwijsvisie	6
Onderwijsinhoud en Pedagogisch didactische aanpak	7
Resultaten	7
Leerlingenzorg/begeleiding.....	7
Financieel beleid	8
Personeel.....	9
Professionalisering	9
Evenredigheid.....	10
Beoordeling	10
Kwaliteitsbeleid	10
Organisatie	11
Veiligheid.....	11
Communicatie	12
<i>Appendix 1. Missie en Visie van de stichting.....</i>	<i>14</i>
<i>Appendix 2. Kansen en bedreigingen</i>	<i>16</i>

Zie de mens¹

In het hart weeft het voelen
In het hoofd straalt het denken
In de leden werkt het willen
Wevend in 't stralen
Werkend in 't weven
Stralend in 't werken
Dat is de mens

Inleiding

In dit schoolplan worden de activiteiten beschreven van de scholen, behorende bij de Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland. Het betreft daarbij de volgende vestigingen: het Geert Groote College te Amsterdam, de Adriaan Roland Holtschool te Bergen en de Rudolf Steinerschool te Haarlem. Dit plan beschrijft globaal de activiteiten die de school als geheel zal ontplooiën in de periode 2015 – 2019. De activiteitenplannen per vestiging worden gescheiden geschreven. In feite is dit plan een update van het oude schoolplan. Een gloednieuw schoolplan wordt voorbereid in het komend schooljaar. Voor de zomer van 2016 is het af. De looptijd van dat plan zal zijn 2016-2020.

Onder elk van de plannen hoort ook een Jaaractiviteitenplan. Samen met de jaarevaluaties vormen Schoolplan en Jaaractiviteitenplan de verantwoording aan de Medezeggenschap, de Raad van Toezicht en de Inspectie voor het Onderwijs.

De bedoeling van dit schoolplan is om in zeer kort bestek van alle aspecten aan te geven wat de beleidslijn is. Expliciet willen we hierbij vastleggen dat het uitgangspunt is: “Centraal wat moet, en Decentraal wat kan”. De zaken die wettelijk verplicht zijn zullen op de juiste wijze worden beschreven.

Ambitie

In de grond is de vrijeschool een moderne, stimulerende omgeving voor kinderen om zich in en aan te ontwikkelen. Dat moeten de scholen ook uitstralen. De wil is er om de ‘beste’ school van Amsterdam, van Bergen en van Haarlem te worden, waar de leerlingen niet alleen die dingen die in de wet staan leren; de leerlingen worden ook gestimuleerd verder te kijken, op cultureel gebied, op sociaal gebied, op wetenschappelijk gebied. Niet alleen de leerlingen met een duidelijke, universitaire of culturele ambitie en de leerling die al op weg is naar een beroepsopleiding, maar ook de zoekende leerling moet bij ons een plek vinden. Vrije scholen zijn scholen voor iedereen.

Wij willen de leerlingen bereiken met goed, interessant, stimulerend onderwijs, rijk aan context en aan cultuur. De samenhang tussen de diverse vakken dient zichtbaar en onzichtbaar te worden aangebracht en het diverse vak inhouden hebben een logische structuur die van klas zeven via klas tien naar klas twaalf loopt in een begrijpelijk verband. Daarnaast willen we de Vrijeschoolpedagogie recht doen: Gelijkaardig aandacht voor denken, voelen en willen. Daar komt uit voort dat we streven naar ‘Kunstzinnig onderwijs’: Alle lessen, met creativiteit, zo voorbereiden dat je doet wat voor de klas nodig en actueel is. Op die manier zal de leerkracht bijdragen aan de doelstelling “worden wie je bent”.

De vestigingen hebben een nieuwe organisatiestructuur gekregen, zowel in de opbouw van het onderwijs als in de hiërarchie. Nu de structuren vastliggen, is het tijd om te werken aan een sterkere inhoud.

De vrijescholen groeien fors in Nederland. Dat geldt ook voor de scholen binnen onze stichting. Bergen is vrijwel verdubbeld in een aantal jaren. Steeds meer ouders herkennen de kwaliteit van vrijescholen. Dat is mooi. Groei stelt eisen aan de organisatie, het begeleiden van steeds meer leerlingen, het integreren van nieuwe collega’s, het aanpassen van de gebouwen. In 2014 kwam de nieuwbouw van de Geert Grote gereed. De komende jaren worden de gebouwen van Roland Holst en het Rudolf Steiner College fors aangepakt. De belangrijkste uitdaging bij groei is de kernkwaliteit van de school, die de bron is van de aantrekkingskracht, te onderhouden en waar mogelijk te versterken. Wij stellen dat de kern van ons onderwijs schuilt in de aandacht voor de persoonlijkheidsontwikkeling van ieder kind. Niet alleen de toets resultaten bij de cognitieve vakken, maar de groei van het kind rekenen wij als opbrengst van ons onderwijs. De school levert een bijdrage aan ‘worden wie je bent’.

¹ Rudolf Steiner, “Ecce homo”, uit Gedichten, spreuken, meditaties, uitgeverij Vrij Geestesleven, 1999

De Wet

Artikel 24 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs beschrijft aan welke regels een Schoolplan moet voldoen. De volgende punten komen daarin aan de orde.

Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de school wordt gevoerd, en omvat in elk geval het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolplan omvat mede het beleid ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, evenals tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd. Het schoolplan kan op een of meer scholen voor voortgezet onderwijs en een of meer scholen voor ander onderwijs van hetzelfde bevoegd gezag betrekking hebben.

Het onderwijskundig beleid omvat in elk geval de uitwerking van de wettelijke opdrachten voor het onderwijs en van de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen eigen opdrachten voor het onderwijs in een onderwijsprogramma. Daarbij worden tevens betrokken de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en voor leerlingen voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is.

Het personeelsbeleid, voor zover dat in het schoolplan tot uitdrukking wordt gebracht, omvat in elk geval maatregelen met betrekking tot het personeel die bijdragen aan de ontwikkeling en de uitvoering van het onderwijskundig beleid evenals het document betreffende evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding, bedoeld in artikel 32d van de wet.

Het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs omvat in elk geval:

- *de wijze waarop het bevoegd gezag bewaakt dat die kwaliteit wordt gerealiseerd,*
- *de wijze waarop het bevoegd gezag vaststelt welke maatregelen ter verbetering van de kwaliteit nodig zijn, en*
- *maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt.*

Dit Schoolplan vult bovenstaande in op stichtingsniveau.

Onderwijsvisie

De Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs in Noord-Holland richt zich in haar onderwijs op de Vrijeschool pedagogiek, gebaseerd op de pedagogisch-didactische inzichten van Rudolf Steiner. Leerlingen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling en krijgen de kans te worden wie ze zijn. In de statuten van de stichting staat het als volgt:

“De stichting heeft ten doel het geven of doen geven van Voortgezet Vrijeschoolonderwijs volgens pedagogische beginselen van Rudolf Steiner zoals deze zijn neergelegd in diens pedagogische en antroposofische geschriften. De Stichting streeft ernaar, de relatie tussen de door haar geëxploiteerde scholen en de maatschappij te regelen in de zin van het navolgende citaat van Rudolf Steiner: “Men dient niet te vragen: ‘wat moet de mens weten en kennen voor de bestaande orde?’ Maar: ‘wat is in de mens in aanleg aanwezig en wat kan in hem ontwikkeld worden?’. Dan zal het mogelijk zijn de sociale orde steeds nieuwe krachten toe te voeren uit de opgroeiende generatie” (Opstel “Vrijeschool en Driegerleding”, 1919). Het onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor de levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarde zoals die leven in de samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.”

We geven aan deze opdracht vorm op verschillende manieren. Om te beginnen met behulp van het periode-onderwijs. Voorts is er een sterke nadruk op kunstonderwijs: diverse kunstvakken worden onderwezen in relatief kleine lesgroepen; er is op elke vestiging een schoolkoor, en de leerlingen maken een uitgebreide Kunstreis. De scholen zijn sterk leerlinggericht. Er is een breed aanbod van vakken tot en met het vierde leerjaar. De school biedt zeer uitgebreide maatschappelijke stages. Daarnaast is er ruimte voor reflectie op het eigen handelen.

Belangrijkste component is het zogenoemde Kunstzinnig onderwijs; dat is de wijze waarop, in elke les, aandacht wordt besteed aan wat voor de leerlingen nodig en actueel is. Oftewel: De docent als pedagogisch kunstenaar. Dat gaat dan over de lesinhoud, de lesvorm, om het activeren van de leerlingen en om het stimuleren van de ontwikkeling op cognitief, emotioneel en wilsmatig gebied. Belangrijkste schakel in dit alles is de leerkracht. Door hun inzet voor de leerlingen, hun initiatieven en hun vakbekwaamheid zijn de scholen zoals ze zijn. Het beleid is er opgericht deze zeer belangrijke bron in stand te houden en te blijven voeden.

De stichting heeft de onderwijsvisie en haar missie opnieuw geformuleerd in een aantal krachtige uitspraken. Op basis daarvan zullen de drie vestigingen de eigen, op de eigen schoolcultuur gestoelde, visie herijken. Deze Missie en Visie is als appendix 1 aan dit Schoolplan gehecht.

Profilering

Allereerst willen we voldoen aan de simpele doelstelling: “Goed onderwijs in een Goede organisatie”. Daarnaast geldt dat de drie vestigingen van de Stichting Vrije Scholen zijn. Binnen de onderwijsvisie van de vrijescholen is ruimte voor diversiteit. De drie vestigingen hebben daarom ook hun eigen zwaartepunten bij het vormgeven van het vrijeschoolonderwijs. In de schoolplannen wordt dit verder uitgewerkt.

De komende jaren zal de profilering zowel binnen de stichting als op de vestigingen gericht zijn op:

- Specifieke onderwijsinhoud per doelgroep: Te denken valt hierbij aan zaken zoals versterkt talenonderwijs, robotica/ programmeren, het ontschotten van de HAVO, evenals meer nadruk op technische (bèta) vakken.
- Cultuurgerichte onderwijsinhoud: Te denken valt aan het profileren als Cultuurprofielschool of het aanbieden van specifieke kunstvakken zoals audio-visueel.

Onderwijsinhoud en Pedagogisch didactische aanpak

De concrete onderwijsinhoud wordt beschreven in het Leerplan. Vanzelfsprekend voldoen de leerplannen aan de wettelijke eisen met betrekking tot de basisvorming en de vakinhoud voor de examens VMBO-TL, HAVO en VWO. In de komende jaren zullen alle drie de scholen zich richten op het stimuleren en activeren van de leerlingen. Verband houdend hiermee wordt meer aandacht besteed aan differentiatie binnen een klas. Hiertoe zal het onderwijzend personeel individueel en als college worden geschoold. Doel bij dit alles is een leerklimaat scheppen waarbij de leerlingen meer zelf aan de slag zijn met hun eigen leerproces, zonder dat zij daarbij aan hun lot overgelaten worden.

Het aannamebeleid van nieuwe leerlingen wordt beschreven in de schoolgids per vestiging. Het is erop gericht de juiste leerling op de juiste plek te krijgen, zowel wat intelligentieniveau als wat belangstelling betreft.

Resultaten

Een jaarverslag met betrekking tot de resultaten wordt per locatie, per afdeling vastgesteld. Het uiteindelijke doel: de CE cijfers liggen voor elk van de vestigingen op of boven het landelijk gemiddelde en de gemiddelde SE-cijfers liggen niet meer dan 0,5 punten van het gemiddelde school- CE-cijfer af.

De kwaliteit van alle toetsing wordt onder de loep genomen. Het gaat hierbij dus om proefwerken van klas 7 tot en met 12, en ook over de wijze van beoordeling van verslagen, praktische opdrachten en mondelinge prestaties zoals spreekbeurten en mondeling examen. Hierbij wordt zowel op de vraagstelling gelet als op een toetsingskader en correctiemodel.

De in-, door- en uitstroomgegevens voor de drie vestigingen zullen worden doorgelicht. Streven is om deze IDU gegevens voor elk van de vestigingen minimaal op het landelijk gemiddelde te krijgen, binnen de kaders die we als vrijescholen stellen.

Leerlingenzorg/begeleiding

De leerlingenzorg is op regionaal niveau georganiseerd. Dit houdt in, dat de participatie van externe partners afhankelijk is van de in de diverse regio's geldende afspraken. De drie vestigingen zijn in drie verschillende regio's actief. Dat betekent dus dat de vestigingen hun zorg op verschillende manieren vormgeven.

De leerlingenzorg is op de drie vestigingen goed geregeld. Onder meer doordat het om relatief kleine scholen gaat worden de leerlingen gezien en gekend. In de komende jaren zal de leerlingenzorg – voor zover dat niet al gebeurd is – vooral gericht zijn op het opstellen van een helder en concreet geformuleerd zorgbeleid in een zorgplan voor de komende vijf jaar. Hierin wordt, per vestiging, beschreven hoe het Zorgadviesteam is georganiseerd, en hoe de vestiging omgaat met zorgleerlingen op het gebied van bijvoorbeeld Dyslexie. Hoe onderkent een vestiging de specifieke begaafdheden van haar leerlingen en richten zij het onderwijs zo in dat deze leerlingen tot hun recht komen?

In het zorgplan wordt de taak beschreven van allen die betrokken zijn bij de zorg voor leerlingen, te beginnen bij de (klassen)mentor en vakdocenten, de teamleiders, de (con)rector en de zorgfunctionarissen binnen de vestiging. Verder wordt in het zorgplan verder uitgewerkt hoe de financiële verantwoording voor de leerlinggebonden budgetten is geregeld. De cfi-gelden worden per leerling aan de vestiging beschikbaar gesteld, formeel in opdracht van de ouders/verzorgers. De vestiging dient van deze gelden de extra zorg voor de betreffende leerling te bekostigen. Het gaat hierbij dan om de extra uren die door docenten, mentoren en bij de zorg betrokken functionarissen aan een leerling zijn besteed, evenals de materiele zaken zoals de aanschaf van een laptop of andere noodzakelijke faciliteiten. De verantwoording voor de besteding ligt bij het bevoegd gezag; deze dient per leerling precies te worden gespecificeerd in een daartoe vastliggende format. Deze format wordt als bijlage bij het schoolplan gevoegd.

Financieel beleid

Jaarlijks wordt er op Stichtingsniveau een begroting gemaakt en een jaarrekening; bij de jaarrekening hoort ook een maatschappelijk jaarverslag, dat ingaat op de beoogde en bereikte doelen.

In het financieel beleid komen de volgende zaken aan de orde:

- Het beleid is erop gericht voldoende reserves te hebben voor calamiteiten en voor het inzetten van extra onderwijskundig beleid. Uitgangspunt is om op alle drie de vestigingen een weerstandssaldo te hebben van 10% van de exploitatie.
- De exploitatiekosten betreffen de budgetten op het gebied van onderhoud van het gebouw, vakgroepbudgetten, administratieve kosten, ICT enzovoort. Per vestiging zal worden aangegeven hoe deze kosten worden uitbesteed en wat prioriteiten zijn. Voor de gebouwen is er een MJP.
- De verantwoording voor de ouderbijdragen is te vinden in het jaarverslag. De scholen vragen een ouderbijdrage, naast de bijdragen voor de diverse kampen, excursies en activiteiten, voor het onderhouden van diverse bij de vrijeschool behorende faciliteiten.
- In het kader van de functiemixgelden hebben we veel meer docenten naar een LC schaal gebracht en in het kader van het entreerecht zijn verschillende docenten naar LD gegaan. Er zijn nieuwe functieomschrijvingen gemaakt voor de verschillende docentfuncties. We streven naar een minimale invulling van 75% van de landelijke streefpercentages van de functiemix. Dit in overleg en afstemming met de MR.

- De uitbreiding van het GGCA d.m.v. nieuwbouw is net opgeleverd. Het sluitstuk van een lang en ingewikkeld bouwtraject waar de stichting ook zelf financieel in geïnvesteerd heeft. Op de ARH gaat de komende jaren in het hoofdgebouw een grote renovatie komen. Het grootste deel van de financiering wordt bekostigd door de gemeente Bergen maar we verwachten ook een eigen bijdrage in de kosten te moeten leveren. Door de groei heeft de school nu ook een tweede gebouw tot haar beschikking op korte afstand van het hoofdgebouw. In Haarlem vindt de komende jaren wederom nieuwbouw en uitbreiding plaats, naast de nieuwbouw uit 2009. De school groeit verder waardoor nieuwe uitbreiding noodzakelijk is. Ook hier zal het grootste gedeelte door de gemeente betaald worden maar een eigen bijdrage is ook hier waarschijnlijk.
- Globaal overzicht m.b.t. inzet subsidiegelden, waarbij wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met de personeelslasten; dit is uiteraard verreweg de grootste post; hierin komt dus ook, globaal, aan de orde wat het personeelsbeleid is. Er zij verwezen naar de paragraaf personeelsbeleid.

Personeel

Tot nu toe was het personeelsbeleid van de drie vestigingen gericht op het geven van zo veel mogelijk lessen met de beschikbare middelen. Dit hield in dat de docenten zich bewust of onbewust akkoord verklaarden met een inschaling in maximaal LB. Het effect daarvan is geweest, dat er inderdaad veel lessen gegeven kunnen worden: kunst in kleine groepen, maar ook bijvoorbeeld bètavakken in de examenjaren in (heel) kleine groepen, soms van maar drie of vijf leerlingen. Dit verschijnsel doet zich ook nu nog, parallel, op de drie vestigingen voor.

Door de functiemix en het entreerecht staat deze praktijk onder druk. Binnen de stichting krijgen Amsterdam en Haarlem extra (Randstad)gelden om meer docenten in Ic en Id te benoemen. In april 2015 heeft de mr ingestemd met een nieuw functiebouwwerk OP. De stichting haalt 75% van functiemix punten. Door de groei van de scholen wordt de bekostiging van de hoogste klassen gunstiger. Hierdoor blijft het mogelijk om zowel meer docenten uit te betalen in hogere salarisschalen en tegelijkertijd een rijk onderwijsaanbod met extra kunstonderwijs te bekostigen.

Professionalisering

De scholing van het OP is primair gericht op het verrijken van het didactisch repertoire. Daarnaast besteden we aandacht aan het verbeteren van toetsen en schoolexamens. In Amsterdam is een training ingezet rond RTTI.

Veel teamleiders zijn relatief nieuw. Zij scholen zich gezamenlijk. We verkennen de mogelijkheid om dit ook stichting breed vorm te geven.

Evenredigheid

Op dit moment ziet de verdeling tussen de seksen in het management er als volgt uit:

Algemeen Directeur/ bestuurder: 1 man

Rector: 1 vrouw, 2 mannen

Conrectoren: 1 vrouw, 1 man

Teamleiders: Haarlem 2 mannen, 1 vrouw; Amsterdam 3 vrouwen; Bergen 2 vrouwen, 1 man

De verdeling over de seksen is evenredig.

Werving

Werving en selectie van nieuwe docenten is de komende jaren een zorg. Het aantal docenten met een afgeronde opleiding neemt af en in de regio zijn veel initiatieven om docenten al tijdens hun studie aan te nemen. Er is een aantal initiatieven genomen voor Opleidingsscholen.

Beoordeling

Gekoppeld aan het nieuwe functiebouwwerk is een benoemingsprocedure Ic en Id, waarbij een beoordeling is vormgegeven. In de komende jaren wordt de gesprekscyclus herijkt, waarbij evaluatie en beoordeling verwerkt worden.

Kwaliteitsbeleid

Binnen elke organisatie moet naar de interne kwaliteit gekeken worden. Hoe waarborg je de kwaliteit van de organisatie? Wie zijn er verantwoordelijk voor de borging? Wie beoordelen wat de kwaliteit is? De drie vestigingen zijn hard bezig met het vastleggen van de eigen kwaliteit en de gewenste kwaliteit. Daarbij dienen ook alle plannen tegen het licht gehouden te worden. Er is gekozen voor een PDCA cyclus als kwaliteitsinstrument. Dat wil zeggen dat jaarlijks deze cyclus doorlopen wordt; het beleidsplan en de schoolplannen hebben dus een PDCA cyclus.

De doelen van de vestigingen moeten helder vastgesteld worden per jaar. Aan het eind van dit Schoolplan staat voor de stichting, wat aan het eind van elk kalenderjaar bereikt moet zijn op alle in dit beleidsplan genoemde onderdelen. Eén van de kwaliteitsinstrumenten is de SWOT-analyse.

In een bij dit beleidsplan behorend document (kwaliteitsbeleid) wordt verder ingegaan op de Definitie van 'kwaliteit'. Speerpunten van het kwaliteitsbeleid voor de komende vijf jaar zijn:

- de resultaten van de onderbouw
- de aansluiting van de vakken vanuit de middenbouw naar het eindexamen
- de inhoudelijke kwaliteit van de toetsen
- de kwaliteit van de beoordelingssystematiek van toetsen, verslagen en praktische opdrachten
- de kwaliteit van de verslaglegging van vergaderingen en besprekingen
- begeleiding en beoordeling van nieuwe docenten, inclusief de verslaglegging
- tevredenheid van leerlingen en ouders
- de kwaliteit van de interne organisatiestructuur en de interne processen

Organisatie

De dagelijkse organisatie is primair gericht op het goed laten verlopen van de lesdag. We hebben dan te maken met:

- Het functiebouwwerk OP is herzien. Een volgende stap is een evaluatie van het directiebouwwerk. Hoe functioneert de teamstructuur? Hoe functioneren teamleiders binnen hun team en in het MT van de vestiging? Haarlem verkent de mogelijkheden van een nieuwe teamstructuur. Voor alle scholen geldt dat door de groei van de scholen, teams groter worden. Teamleiders en directieleden hebben nog wel eens de neiging om werk van anderen te eenvoudig over te nemen waardoor zij niet aan hun eigen, eigenlijke werk toekomen
- Medezeggenschap; de drie vestigingen hebben een Vestigings-MR die alle volgens het zelfde reglement opereren. De bestuurder stelt in samenspraak met de centrale MR beleidskaders. De functionele verhouding tussen de centrale mr en de vestigingsmr-en is een punt van aandacht.
- Leerlingenstatuten dienen periodiek herzien te worden.
- Leerlingzorg; de dagelijkse zorg voor leerlingen, waar het gaat om laatkomers, eruit gestuurde leerlingen, absnten (geoorloofd of niet), ziekte en incidenten, is helder gestructureerd maar kost veel tijd.
- Oudercontact; er is op de diverse vestigingen sprake van goed contact met de ouders.
- Boekenfonds

Veiligheid

Het veiligheidsbeleid op de school is erop gericht de leerlingen een veilige leeromgeving te bieden waarin hij zichzelf kan zijn en respectvol bejegend wordt; uiteraard is dit een wederzijds proces. De vrijescholen hebben door de aard van de school al een intrinsieke veiligheid. Dat neemt niet weg dat veiligheid ook in stand gehouden dient te worden door beleid te hebben op:

- gedrag in de pauzes (inclusief surveillance)
- pestgedrag (inclusief een pestprotocol)
- drugsgebruik (waaronder drankmisbruik)
- diefstal
- het meenemen van vriendjes naar school
- Het leerlingenstatuut speelt hierin een rol, evenals de klachtenregeling.
- Het valt te overwegen ook een protocol "De veilige school" waarin dit allemaal geregeld wordt in gebruik te nemen.
- Veiligheid geldt hierbij ook voor werknemers.

Naast veiligheidsbeleid, gericht op gedrag, is er ook Arbo beleid gewenst dat let op de veiligheid binnen het gebouw; daarbij gaat het dus over brandveiligheid, inbraakveiligheid, de aanwezigheid van voldoende BHV-personeel. Arbobeleid dient ook periodiek vastgesteld te worden, door de preventie medewerker.

Tenslotte is binnen de Stichting een Klokkeluidersregeling vastgesteld hoe de wegen zijn voor het aan de orde stellen van misstanden zonder te vrezen voor de eigen arbeidspositie.

ICT

Het beleid van de drie vestigingen dient zich toe te spitsen op wensen aangaande het gebruik van computers in het primaire proces en bij de administratie van de diverse gegevens. Als vrijeschool lopen we niet voorop betreffende het gebruik van ICT in de les. Maar zeker niet achterop. Alle vestigingen hebben hun ICT-wensen vertaald in de meerjarenbegroting. Alle vestigingen hebben ICT-ruimtes als studieruimte, ICT-materiaal voor leerlingen met specifieke leerproblemen, en dergelijke. De ontwikkeling zit in het innovatieve karakter van ICT (3D-printen en programmeren), de toepassing in de kunstvakken (audiovisueel als onderdeel van het examenvak kunst in het vmbo) en het flexibel werken in lokalen met tablets en laptops. ICT moet beschikbaar zijn maar niet de bovenaan voeren. Het gebruik van Wi-Fi is een lopende discussie binnen verschillende vestigingen. Administratief werken we volledig digitaal. De integriteit en de veiligheid van de systemen zijn bovenschools georganiseerd. De eigen ruimte die er per vestiging is voor de leerlingen is er niet voor de administratie.

Iedere vestiging heeft het systeembeheer zelf georganiseerd. In de toekomst zal er nauwer samengewerkt moeten worden om efficiënter te werken.

Voor medewerkers is een Code computergebruik van kracht. Wat wel en niet mag en gewenst is staat zwart op wit. Ontwikkelpunt is het nauw volgen van digitale fraude. De ontwikkelingen gaan zo hard (smart-watch, e.d.) dat je snel achter de feiten aanloopt.

Communicatie

Naast lesgeven en voldoen aan wettelijke eisen dient een school ook nog, op een juiste, duidelijke en wervende manier, te communiceren, zowel binnen de organisatie naar collega's, leerlingen en ouders, maar ook naar buiten: de pers, gemeentelijke, regionale en provinciale gremia, collega-scholen, bestuursorganisaties en zo voort. Hiertoe moet een communicatieplan gemaakt worden dat al deze gebieden dekt. Bij communicatie gaat het over uitgesproken en onuitgesproken zaken, afspraken, verwachtingen. Er moet zo snel mogelijk een, gescheiden, PR-plan gemaakt worden en er moeten per vestiging mensen vrijgemaakt worden om aan de communicatie te gaan werken.

Er wordt wel goed nagedacht over communicatie. Alle vestigingen laten zich door externe professionals adviseren over de beste communicatievorm en het betrekken van ouders en leerlingen bij de school. Maar het is niet planmatig vastgelegd.

Begrippenlijst en afkortingen

Arbo	Arbeidsomstandigheden
ARH	Adriaan Roland Holtschool (Bergen)
cfi	centrale financiën instellingen (uitvoerend orgaan overheidsbekostiging onderwijs)
C(S)E	Centraal (schriftelijk) Eindexamen
fte	full time equivalent (1 fte = 1 volle baan)
GGCA	Geert Groote College Amsterdam
GROW-model	Goal – current Reality – Options – Will (doel – huidige situatie – opties – gewenste
richting) ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IDU	In-, door- en uitstroomgegevens
IVO	Individueel Voortgezet Onderwijs
MT	Management team; directie en teamleiders van één locatie tezamen OOP Onderwijs Ondersteunend Personeel
OP	Onderwijzend Personeel PDCA-cyclus Plan – Do – Check – Act (of Adapt)
POP	Persoonlijk Ontwikkelingen Plan
RSH	Rudolf Steinerschool Haarlem
SE	Schoolexamen
SMART	Specifiek – Meetbaar – Acceptabel – Realistisch - Tijdgebonden
SWOT-analyse	Strengths – Weaknesses – Options – Threats (sterke punten, zwakte punten, kansen en bedreigingen)
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs
(V)MR	(Vestigings) Medezeggenschapsraad
VO	Voortgezet Onderwijs
ZAT	Zorgadviesteam
Stichting	De stichting Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland; de ‘school’ in de zin van de wet.
Vestiging	Eén van de drie scholen ressorterend onder de stichting.

Appendix 1. Missie en Visie van de stichting

Waarom?

De stichting Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland onderhoudt drie vestigingen. We willen 'bovenschools' afspreken, waarvoor we staan. Daarom formuleren we hier een Missie, en een Visie op het vrijeschoolonderwijs. Deze visie dient een aantal doelen:

Het geeft ons en de buitenwereld duidelijkheid over wat vrijeschoolonderwijs voor ons is

Het vormt een uitgangspunt van waaruit de drie vestigingen hun eigen visie kunnen formuleren en ijken

We spreken het volgende af:

De VISIE van de school is de overkoepelende gedachte, het beeld van waaruit we alles doen.

De MISSIE is de verwoording van het uitgangspunt dat de school heeft voor het verwezenlijken van haar doelstellingen

Visie

In 1919 schreef Rudolf Steiner, de grondlegger van ons onderwijs, dat je in het onderwijs niet moet uitgaan van de hedendaagse maatschappij in het bepalen van de lesstof, maar dat je uit zou moeten gaan van wat in de leerlingen ontwikkeld kan worden. Alleen daardoor kan de maatschappij voortdurend vernieuwd worden op basis van de idealen van de opeenvolgende generaties.

Deze zienswijze bevat de kern van de missie van de stichting: leerlingen van 12 tot 19 jaar zo naar hun volwassenheid toe te begeleiden, dat zij als vrij denkende, voelende en strevende mensen hun bijdrage aan de maatschappij vorm kunnen gaan geven, op basis van hun eigen idealen. Samengevat: "worden wie je bent".

Missie

De Missie geeft antwoord op de vraag: "Hoe willen wij bijdragen aan de ontwikkeling van de leerling?" Het ideaal is: de leerling verlaat de vrijeschool met een passend diploma, met veel sociale bagage en een gezond oordeelsvermogen; daarbij heeft de leerling een gelukkige schooltijd gehad waarin hij gestimuleerd is zijn talenten optimaal te ontplooien. De school heeft aandacht gehad voor de innerlijke ontwikkeling van de leerling. Het gaat daarbij om hoofd, hart en handen. Door die innerlijke ontwikkeling kan de leerling in de maatschappij van betekenis zijn.

De zeven hieronder weergegeven punten worden telkens met een aantal voorbeelden toegelicht; die lijst is niet uitputtend en ook niet zaligmakend.

1. Vrijescholenzijneeninspirerendeomgeving

- ✓ De leerling weet zich geïnspireerd door de leraar en door de schoolomgeving
- ✓ De school is een veilige omgeving
- ✓ De school is een kunstzinnige omgeving
- ✓ De leerling kan zichzelf zijn
- ✓ De leerling voelt zich uitgedaagd het beste in zichzelf naar boven te halen
- ✓ De leerling verbindt zich met wat hij leert en doet
- ✓ Er is ruimte voor spiritualiteit in de breedste zin

2. *Vrijescholen geven Kunstzinnig onderwijs*

- ✓ De leraren geven in hun lessen bewust betekenis aan wat zij doen
- ✓ De leraren geven hun lessen zo vorm dat aandacht wordt besteed aan de vraag 'wat heeft deze leerling, deze klas, nodig om zich verder te ontwikkelen?'
- ✓ De leraar heeft een voorbeeldfunctie

3. *Vrijescholen stimuleren de wilsontwikkeling*

- ✓ De scholen bieden ambachtelijk onderwijs (denk daarbij aan smeden, tuinonderwijs)
- ✓ De leerling wordt geconfronteerd met zijn grenzen, zijn weerstanden en zijn antipathieën en moet zich daarmee uitzetten
- ✓ De leerling leert in figuurlijke zin de handen uit de mouwen te steken

4. *Vrijescholengeevenruimteaan cognitieve ontwikkeling*

- ✓ Kennis vergaren is een belangrijk doel voor elke school
- ✓ Leerlingen verlaten de vrijeschool met het bij hen passende diploma

5. *Vrijescholen zijn een ontmoetingsplaats voor het sociale*

- ✓ Door de ontmoeting ontwikkelt de leerling zijn eigen sociale bewustzijn
- ✓ Leerlingen helpen elkaar en hebben oog voor wat de ander nodig heeft

6. *Vrijescholen zijn een leerende omgeving*

- ✓ Door voortdurend bezig te zijn met de eigen ontwikkeling, ontwikkelen alle betrokkenen bij de vrijeschool elkaar
- ✓ Ook de leraar leert, net als de leerling

7. *Vrijescholen stimuleren het oordeelsvermogen*

- ✓ De leerling wordt aangemoedigd een genuanceerd oordeelsvermogen te ontwikkelen, op basis waarvan hij tot innerlijk vrij en zelfstandig handelen kan komen

Door deze op de innerlijke ontwikkeling gerichte scholing worden de leerlingen dus in staat gesteld om hun maatschappelijke dromen en wensen te verwezenlijken. Het is aan de vestigingen om dit tastbaar en zichtbaar te maken.

Appendix 2. Kansen en bedreigingen

In welke context bestaan de drie scholen van de stichting?

1. De context van het Nederlandse onderwijsbestel

De Vrijescholen (er is binnen de Vrijeschool beweging gekozen voor notatie als één woord) bewegen zich binnen het Nederlandse onderwijsveld. Dat houdt in dat zij rijkssubsidie ontvangen per leerling en met dat geld (lumpsum financiering) de lessen vormgeven volgens enerzijds de pedagogische uitgangspunten van Rudolf Steiner (de oprichter van de antroposofische beweging) en anderzijds conform de eisen die de overheid stelt. Sinds 2000 zijn twaalf van de Vrijescholen voor Voortgezet Onderwijs in groepen van drie gefuseerd. Hierdoor hebben de scholen een licentie voor het afnemen van HAVO- en VWO examens gekregen, naast het afnemen van VMBO-T examens.

Binnen deze context zijn kerndoelen geformuleerd. Dat zijn de onderwerpen en vaardigheden die in de lessen in elk geval aan de orde moeten zijn geweest. Er zijn kerndoelen voor de onderbouw – dat wil zeggen de klassen 1 en 2 VMBO en 1, 2 en 3 HAVO/VWO. Daarnaast zijn er exameneisen voor de diverse diploma's. Verder zijn er normen met betrekking tot het aantal uren dat een leerling les krijgt per schooljaar. Het toezicht van de overheid met betrekking tot het onderwijs is niet anders dan het toezicht op andere scholen. Dat houdt in dat er gekeken wordt naar objectieve, cijfermatige normen: hoeveel leerlingen halen een diploma, hoe lang doen ze daar over, met welk basisschool advies kwamen ze de school in, wat voor cijfers halen de leerlingen enzovoort. Dit toezicht heeft een zeer inkaderend karakter en richt zich vooral op prestaties. Bij een periodiek onderzoek komt de inspecteur langs en beoordeelt ook het schoolklimaat en de pedagogisch-didactische kwaliteit. Bovendien zijn er diverse documenten die een school dan moet kunnen overleggen, zoals een schoolplan, beleidsplannen op diverse gebieden en een leerplan.

De financiering is in Nederland gebaseerd op klassen van 30 leerlingen maximaal. Een volle baan als docent betekent 25 lessen van 50 minuten per week. De inschaling van die docenten is in de schalen LB, LC en LD, afhankelijk van opleidingsniveau en competenties van de docent. Met de lumpsum moeten de schoolorganisaties de hele exploitatie rondmaken. Keuze voor kleinere lesgroepen of meer extra taken voor docenten leiden dus tot een ander soort formatie. Deze formatie is krap. Elk jaar leggen de scholen ook financieel verantwoording af door middel van een financieel jaarverslag, een maatschappelijk jaarverslag.

Door de grote gevoelde werkdruk door relatief veel lessen per week en het ervaren lage inkomen is het vak van docent de laatste jaren niet aantrekkelijk gebleken. Een lerarentekort dreigt in Nederland; wellicht dat de huidige economische situatie daar verandering in brengt.

Vrijescholen willen nog iets anders, namelijk het kunstzinnige in de leerlingen aanspreken. Daarover is geen norm; of deze ambitie wordt waargemaakt blijkt eigenlijk pas echt, als de leerling de school verlaat en zijn eigen weg gaat.

2. De regionale context

De drie scholen staan in drie nogal verschillende regio's van de provincie Noord-Holland. De stad Amsterdam, de stad Haarlem en het kunstenaarsdorp Bergen, vlak bij Alkmaar. Alle drie de scholen hebben echter met die context te maken op de zelfde gebieden: concurrentie, toeleverende scholen en de lokale overheid, met huisvestingsbekostiging en lokale regelgeving met betrekking tot leerlingenzorg en aanmeldingsprotocollen. Natuurlijk is ook van belang, welke bevolkingskenmerken de regio heeft.

De strijd om de leerling is meer en meer de strijd om geld geworden. Dat betekent dat scholen elkaar beconcurreren op het gebied van buitenlesactiviteiten, profilering (als sportschool, als cultuurschool, als zorgschool) en resultaten. Binnen al deze PR activiteiten moeten de scholen zich dus ook bewegen.

Amsterdam

In Amsterdam Zuid wemelt het van de HAVO/VWO scholen, MAVO/HAVO/VWO scholen en gymnasia. Deze scholen vissen over het algemeen in dezelfde leerlingvijver: wit, sociaal economische status relatief hoog. Uit onderzoek blijkt dat de leerlingen die uit deze groep naar de Vrijeschool gaan de leerlingen zijn met een relatief lager schooladvies. In Amsterdam mogen leerlingen zich maar op één school tegelijk aanmelden; sommige scholen loten, andere laten iedereen toe.

Relatief veel leerlingen van de drie lagere vrijescholen komen naar het GGCA. Het is echter geen vanzelfsprekendheid meer dat leerlingen doorstromen naar de vrijeschool bovenbouw. Blijkbaar wordt er ook niet meer op deze manier naar de bovenbouw gekeken. Er is winst te behalen bij het bezoeken van de vrije scholen, ook iets verder in de regio (zoals Zaandam, Purmerend en Almere).

Er is een sterk bestuurlijk overleg in Amsterdam, het OSVO. In dat overleg zitten 26 besturen van in totaal 72 scholen; daar zitten veel 'eenpitters' tussen. Het overlegklimaat is open; de scholen realiseren zich dat zij concurrenten zijn, maar elkaar ook nodig hebben. Daarbij zoeken de kleinere besturen elkaar wel steeds meer op om slagvaardiger te kunnen opereren.

Haarlem

In Haarlem en omgeving staan heel wat (Mavo)/Havo/Vwo-scholen en enkele categorale Vwo-scholen. De onderlinge concurrentie is stevig. Om leerlingenstromen in goede banen te leiden en de huisvesting te stabiliseren hebben de scholen samen met gemeente Haarlem maximale aantallen plaatsbare leerlingen geformuleerd, waarbij een leerling zich slechts op één school kan aanmelden. Bij overaanmelding wordt geloot.

Ongeveer 50-60% van de instroom is afkomstig van de vrije basisscholen in de regio. Opmerkelijk is dat de afgelopen jaren een toenemend aantal leerlingen met Vwo-advies van de toeleverende vrijescholen naar het regulier VO zijn uitgestroomd. Versterking van het Vwo-onderwijs kan hier iets aan veranderen. Voor leerlingen uit het reguliere basisonderwijs is de Rudolf Steinerschool aantrekkelijk vanwege de brede ontwikkeling, opstroommogelijkheden en kleinschaligheid. Dit beperkt zich niet alleen tot leerlingen met lagere schooladviezen.

Er bestaat een actief samenwerkingsverband VO-SVO. Deze organiseert en financiert onder meer opleidingen en bijeenkomsten voor zorgcoördinatoren en mentortrainingen.

Bergen

In Bergen staan drie scholen, de Adriaan Roland Holtschool, de Berger Scholengemeenschap (BSG) en een onderbouw van het PCC. Bovendien is Alkmaar dichtbij. De ARH is sterk groeiende. De leerling populatie is met bijna 80% gegroeid. De vestiging heeft een dependance tot haar beschikking gekregen, vlak om de hoek, en zal de komende jaren intensief werken aan renovatie en herindeling van het hoofdgebouw op de Loudelsweg. De ambitie is om te groeien maar om ook niet té groot te worden. Hiertoe is er een leerling stop ingesteld, in samenspraak met de vmr, om elk jaar maximaal zes klassen aan te nemen, circa 165 leerlingen. De groei vraagt om veel investeringen in opleiding, teamvorming en identiteit. De ARH staat wel in een krimpregio. Die krimp raakt inmiddels de basis-scholen en zal over een paar jaar de vo-scholen gaan raken. De ARH moet zich daarop voorbereiden.

3. De context van de Vrijeschool beweging

De vrijeschoolbeweging staat in een toenemende belangstelling. Waar eerder in de landelijke media vaker negatief werd bericht over de vrijescholen dan positief, is hier een kentering te merken. Veel opiniemakers pleiten voor 'Bildung' in het onderwijs, naast goede examenresultaten. En het zijn de vrijescholen die dit bieden.

De vrijescholen zijn landelijk verenigd in de Vereniging voor Vrijescholen. De scholen gezamenlijk ondernemen acties om de kwaliteit te verbeteren. Er is landelijk een studiedag waar alle vo-scholen in participeren. Er is een vrijeschoolwiki in de maak waar lesmateriaal in wordt uitgewisseld voor het hoofdonderwijs. Er is een lectoraat 'waarde(n) van het vrijeschoolonderwijs' opgezet aan de Hogeschool Leiden, deels bekostigd door de vo-scholen. De directies en bestuurders vergaderen vijf keer per jaar. En de scholen houden audits bij elkaar, kwaliteitsonderzoeken door 'critical friends' in de vorm van auditcommissies die elkaars scholen bezoeken en van feedback voorzien.

De komende jaren zal de wiki verder stevig worden uitgebouwd en zal de auditbezoeken verder worden geformaliseerd om de kwaliteit van het 'merk vrijeschool' te borgen. Ook zijn er veel nieuwe initiatieven tot oprichting van nieuwe vrijescholen. Vanuit de vereniging worden die nieuwe initiatieven ondersteund en betrokken bij de landelijke beweging.

Een risico vormt de beweging dat iedere school zich een vrijeschool mag noemen. Er is geen keurmerk of auditgroep die bepaalt of een school zich een vrijeschool mag noemen. Omdat vrijescholen sterk in de belangstelling staan kan het voor reguliere scholen aantrekkelijk zijn om op strategische gronden een afdeling vrijeschool te beginnen.

4. Maatschappelijke context

Naast de overheid stellen ook ouders eisen. Hun kind moet gelukkig zijn en een zo goed mogelijk diploma halen en het beste onderwijs ter wereld krijgen en ook nog kunnen sporten, muziek maken enzovoort. De school moet daarbij altijd transparant zijn, altijd beschikbaar en altijd doen wat zij belooft. Dat is best lastig. Daar staat tegenover dat ouders en leerlingen veel uitgebreider op zoek gaan naar een school die bij hen past en die een aanbod heeft dat aanspreekt. Dat is een voordeel, en het schept ook verwachtingen. Daarnaast stromen in verhouding veel meer leerlingen in die niet op een vrijeschool voor basisonderwijs hebben gezeten dan vrijeschoolleerlingen. Het lukt om de leerlingen snel te laten wennen aan de kenmerken van de vrijeschool maar ouders hebben niet altijd goed zicht op wat een vrijeschool nu precies doet. Dat vraagt aandacht en inzet in communicatie.

5. Kansen en bedreigingen

Binnen dit samenstel van contexten zijn er legio kansen, en een enkele bedreiging. De vrijescholen genieten toenemende belangstelling in den lande. Het lijkt erop dat steeds meer ouders de buik vol hebben van 'opbrengst gericht werken', waardoor veel scholen vooral werk hebben gemaakt van het verbeteren van het leerrendement en de cognitieve resultaten. Van oudsher staan de vrijescholen voor een brede ontwikkeling van het kind. Persoonlijkheidsvorming is een wezenlijke doelstelling van ons onderwijs. Nu onze cognitieve resultaten op orde zijn, durven steeds meer ouders een keus voor ons onderwijs te maken. Onze scholen groeien fors. We verkennen de mogelijkheid om een nieuwe vestiging te stichten in Amsterdam Noord.

Groei kan echter ook bedreigend uitpakken. Met de komst van vele nieuwe leerlingen en docenten kan de identiteit verwateren. De huisvesting is bij groei al gauw niet meer toereikend. Groei kan grote financiële risico's met zich meebrengen. Het is aan de schoolleiding om de groei goed te doseren en duurzaam vorm te geven.

Binnen de Vrijeschoolbeweging zou een code of conduct moeten gaan ontstaan die ervoor zorgt dat mensen hun opvattingen van wat goed Vrijeschoolonderwijs is binnenskamers ventileren en er geen voortdurende strijd lijkt te bestaan. Wees trots op wat lukt en wijs niet alleen op de ander als iets niet lukt of niet 'Vrijeschools' zou zijn.

De leraren zijn over het algemeen zeer betrokken en gemotiveerd. De energie die deze leraren vaak steken in het te vuur en te zwaard verdedigen van hun eigen opvatting van Vrijeschool onderwijs zou, indien beter gekanaliseerd, een enorme drive kunnen opleveren voor het nog beter maken van het onderwijs.

De sfeer, de veiligheid op school is voor veel leerlingen en hun ouders een enorm pluspunt.

Besteed aandacht aan PR. Dat kan met alumni, dat kan via de krant. Er kan via de vereniging van vrijescholen een charmeoffensief gestart worden met bekende oud-leerlingen en oud-leerlingen met een interessant beroep (niet noodzakelijkerwijs acteur of schilder dus!).